

Drs. E. van Thijn (print versie)*Archief Philip Staal*

PvdA-politicus, die net als Den Uyl voortkwam uit de Wiardi Beckman Stichting, het wetenschappelijk bureau van de PvdA. Was gemeenteraadslid in Amsterdam en werd op jonge leeftijd Tweede-Kamerlid. Woordvoerder staatkundige vernieuwing. Leidde ten tijde van het kabinet-Den Uyl de PvdA-fractie. Was in 1981 formateur en werd in het [tweede kabinet-Van Agt](#) ⁱ minister van Binnenlandse Zaken. Na zijn ministerschap populair burgemeester van Amsterdam. Keerde in 1994 korte tijd terug op Binnenlandse Zaken, maar moest voortijdig aftreden vanwege de IRT-affaire. Daarna sinds 8 juni 1999 Eerste-Kamerlid. Als woordvoerder bestuurlijke vernieuwing speelde hij een prominente rol bij de verwerping van het voorstel om de regeling van de

burgemeestersbenoeming uit de Grondwet te halen.

[PvdA](#)

in de periode 1967-2007: lid Tweede Kamer, fractievoorzitter TK, lid Eerste Kamer, minister, burgemeester van Amsterdam

voornaam (roepnaam)

Eduard (Ed)

personalia**geboorteplaats en -datum**

Amsterdam, 16 augustus 1934

levensbeschouwing

geen godsdienst

niet-kerkelijke levensbeschouwing

humanistisch

partij/stroming**partij(en)**

PvdA (Partij van de Arbeid)

loopbaan

- medewerker WBS (Wiardi Beckman Stichting), wetenschappelijk bureau van de PvdA, van 1961 tot 23 februari 1967
- lid gemeenteraad van Amsterdam, van 4 september 1962 tot september 1971
- lid Tweede Kamer der Staten-Generaal, van 23 februari 1967 tot 11 september 1981
- fractievoorzitter PvdA Tweede Kamer der Staten-Generaal, van 15 mei 1973 tot 16 januari 1978
- waarnemend fractievoorzitter PvdA Tweede Kamer der Staten-Generaal, van 26 mei 1977 tot 16 januari 1978
- minister van Binnenlandse Zaken, van 11 september 1981 tot 29 mei 1982
- lid Tweede Kamer der Staten-Generaal, van 16 september 1982 tot 16 juni 1983
- burgemeester van Amsterdam, van 16 juni 1983 tot 18 januari 1994
- minister van Binnenlandse Zaken, van 18 januari 1994 tot 27 mei 1994
- procesmanager BCG (De Boer-Croon Groep), van 1995 tot 2000
- lid Eerste Kamer der Staten-Generaal, van 8 juni 1999 tot 12 juni 2007

partijpolitieke functies

vorige

- lid bestuur PvdA afdeling Amsterdam-Zuid, van 1961 tot 1963
- fractievoorzitter PvdA gemeenteraad van Amsterdam, van 1965 tot 1971
- lijsttrekker PvdA gemeenteraadsverkiezingen Amsterdam, 1966
- lid werkgroep PvdA inzake herziening parlementair stelsel, van 1966 tot april 1967
- lijsttrekker PvdA gemeenteraadsverkiezingen Amsterdam, 1970
- vicefractievoorzitter PvdA Tweede Kamer der Staten-Generaal, van maart 1972 tot 11 mei 1973
- lid partijbestuur PvdA, van 1973 tot 1981
- lid curatorium WBS (Wiardi Beckman Stichting), van 1973 tot 1981
- vicefractievoorzitter PvdA Tweede Kamer der Staten-Generaal, van januari 1981 tot 10 september 1981
- lid fractiebestuur PvdA Tweede Kamer der Staten-Generaal, van september 1982 tot juni 1983
- voorzitter curatorium WBS (Wiardi Beckman Stichting), van april 1992 tot 1994

nevenfuncties**huidige**

- voorzitter Raad van Toezicht Stichting Vluchtelingen, vanaf juni 1997
- voorzitter Nederlandse Adviesraad van Humanity in Action, vanaf 1998
- lid Adviescommissie grondrechten en functie-uitoefening ambtenaren, vanaf november 2004
- lid Raad van Advies Pinpoint, vanaf 2005
- lid Raad van Advies Public Space (Boer & Croon Groep)
- lid bestuur Stichting Amsterdam Vluchtstad
- voorzitter Raad van Advies Erfgoed van de Oorlog, vanaf 2007
- voorzitter Raad van Advies Eurocity, vanaf 2007

vorige

- voorzitter coöperatieve vereniging "De Witkar", van 1971 tot 1974
- voorzitter Stichtingsbestuur "De Beuk", van 1980 tot 1984
- informateur, van 10 juli 1981 tot 3 augustus 1981 (samen met Lubbers en De Koning)
- kabinetsformateur, van 4 augustus 1981 tot 19 augustus 1981 (samen met J. Kremers)
- lid Raad van Advies CPG (Centrum voor Parlementaire Geschiedenis), Katholieke Universiteit te Nijmegen
- columnist dagblad "Het Parool"
- voorzitter bestuur Politie-opleidingsschool te Noord-Holland, van 1983 tot 1994
- lid Raad van Bijstand RIOD (Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie), vanaf 1 januari 1985
- lid Raad van Commissarissen N.V. Luchthaven Schiphol, van 1986 tot 1994
- voorzitter Raad van Advies Herinneringscentrum Westerbork, van 1990 tot 1999
- voorzitter externe commissie Tweede Kamer inzake verkiezing/benoemingsprocedure burgemeester, van 27 januari 1992 tot 1993
- lid bestuur Landelijk Bureau Racismebestrijding, van 1990 tot 1997
- lid E.U.-commissie inzake racisme en xenofobie, van 1994 tot 1998
- voorzitter ANVR (Algemeen Nederlands Verbond van Reisondernemingen), van december 1994 tot januari 2004
- lid bestuur Stichting "Het Parool" (later Stichting "Het Nieuwe Parool"), van 1995 tot 2007
- voorzitter Adviescommissie verslavingszorg, van 1995 tot oktober 1995
- lid Raad van Commissarissen AT5, van 1995 tot 2001
- voorzitter jury ECI-literatuurprijs (schrijvers van nu), van 1995 tot 2002
- lid stuurgroep Sport, tolerance and fair play, van 2 januari 1996 tot 1999
- leider groep internationale waarnemers bij verkiezingen in Bosnië, 1996
- bijzonder hoogleraar 'ontwikkeling in het democratisch-socialisme in relatie tot wetenschap en samenleving' (Dr. J.M. den Uyl-leerstoel), Universiteit van Amsterdam, van 1996 tot 2003
- lid Raad van Toezicht Academisch Ziekenhuis te Groningen, van maart 1996 tot 1999
- lid Raad van Toezicht Universiteit van Amsterdam, van juni 1997 tot 1999
- voorzitter Sociaal-Agogisch Centrum, van 1997 tot 2002
- lid ledenraad AFC "Ajax", van oktober 1997 tot 2007
- voorzitter Raad van Advies Public Space (Boer & Croon Groep)
- bijzonder hoogleraar tolerantie en multiculturele samenleving (Cleveringa-leerstoel), Rijksuniversiteit te

Leiden, van februari 1997 tot 1998

- lid International Board, International Crisis Group, van 1997 tot 2004
- lid bestuur Europees Waarnemingscentrum inzake racisme en xenofobie, van 1998 tot 2004
- lid Adviescollege besteding vierde tranche pool (van door Nazi-Duitsland geroofd goud), van 31 augustus 1998 tot 2000
- voorzitter Adviesraad van het Landelijk Bureau Racismebestrijding, van 1999 tot 2004
- lid Raad voor de Journalistiek, van 1999 tot mei 2007
- voorzitter WTC-Businessclub Amsterdam/Schiphol, van 2000 tot 2002
- lid Begeleidingscommissie evaluatie EK2000, 2000
- adviseur bestuurscrisis gemeente Waddinxveen, april 2003
- lid Parlementaire Vergadering Raad van Europa, van 2004 tot 2007

gedelegeerde commissies

- ondervoorzitter bijzondere commissie voor het wetsvoorstel strafbaarstelling vliegtuigkapingen (Tweede Kamer der Staten-Generaal), van maart 1970 tot december 1970
- voorzitter bijzondere commissie voor het voorstel van wet van de leden Kolfschoten en Andriessen inzake de kiesdrempel (Tweede Kamer der Staten-Generaal), van november 1970 tot november 1976
- ondervoorzitter vaste commissie voor Verkeer en Waterstaat (Tweede Kamer der Staten-Generaal), van september 1971 tot mei 1973
- voorzitter vaste commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (Tweede Kamer der Staten-Generaal), van juni 1973 tot januari 1978
- voorzitter bijzondere commissie Grondwet/Kieswet (Tweede Kamer der Staten-Generaal), van juni 1973 tot april 1978

erelfuncties, comité's van aanbeveling etc.

erelid Nederlandse Maatschappij voor Nijverheid en Handel, departement Amsterdam

opleiding(en)

school en plaats lager onderwijs

- Openbare lagere school te Bussum

type of school en plaats middelbaar onderwijs

- Christelijk Lyceum te Bussum, van 1947 tot 1950
- h.b.s.-b "Het Amsterdamsch Lyceum" te Amsterdam, van 1950 tot 1953

academische studie en universiteit

- politicologie Gemeentelijke Universiteit te Amsterdam, van 1953 tot 1961

overige opleidingen

- cursus Institut d'Etudes Politiques te Parijs, van 1958 tot 1959

activiteiten

als parlementariër

- Hield zich in de Tweede Kamer aanvankelijk en na zijn fractievoorzitterschap vooral bezig met verkeer en waterstaat en binnenlandse zaken. Was in 1981-1983 tevens woordvoerder Suriname.
- Interpelleerde in 1969 minister Beernink over het standpunt van de regering over de komende partiële herziening van de Grondwet
- Diende in 1969 samen met zijn fractiegenoot Franssen initiatiefvoorstellen in over aanbevelingen door de gemeenteraad en Provinciale Staten bij de benoeming van resp. burgemeester en Commissaris van de Koningin. Beide voorstellen werden in 1970 door de Tweede Kamer verworpen.
- Diende in 1970 samen met Anneke Goudsmit (D'66) een initiatiefvoorstel in om kiezers meer rechtstreekse invloed te geven op de kabinetsvorming; het wetsvoorstel werd na verwerping van artikel II over de gekozen formateur ingetrokken.
- Bracht in 1971 via een samen met Goudsmit (D'66), Aarden (Groep-Aarden) en Wiebenga (PSP) ingediend initiatiefvoorstel een verlaging van de kiesgerechtigde leeftijd van 23 naar 18 jaar tot stand.

- Interpelleerde in 1971 minister Drees over de voorgenomen tariefverhoging van de Nederlandse Spoorwegen
- Interpelleerde in 1972 minister Udink over de tariefverhoging bij het openbaar vervoer
- Interpelleerde in 1979 minister Tuijnman over de gang van zaken bij de Directie Verkeersveiligheid bij het departement van Verkeer en Waterstaat
- Interpelleerde in 1979 minister Tuijnman over de invoering van het tarievenplan openbaar vervoer
- Was in de periode 1979-1981 één van de woordvoerders van zijn fractie in de debatten over de Grondwetsherziening (m.n. wat staatkundige vernieuwing betrof)
- Hield zich als Eerste-Kamerlid vooral bezig met buitenlandse zaken (m.n. mensenrechten). Was in maart 2005 woordvoerder van zijn fractie bij het debat over het verworpen wetsvoorstel over deconstitutionalisering van de burgemeestersbenoeming.

opvallend stemgedrag

- Behoorde in 1970 tot de minderheid van zijn fractie die vóór een (verworpen) motie-Van der Spek stemde waarin om erkenning van de Democratische Republiek Vietnam (Noord-Vietnam) werd gevraagd
- Behoorde in 1980 tot de minderheid van zijn fractie die vóór een Nederlandse boycot van de Olympische Spelen in Moskou was
- Behoorde in 1999 tot de minderheid van zijn fractie die tegen het wetsvoorstel afschaffing van de omroepbijdrage stemde
- Behoorde in 2001 tot de minderheid van zijn fractie die tegen het wetsvoorstel strafrechtelijke opvang van verslaafden stemde
- Behoorde in 2005 tot de minderheid van zijn fractie die tegen het wetsvoorstel bijzondere maatregelen grootstedelijke problematiek stemde

als bewindspersoon (beleidsmatig)

- Benoemde A. Peper (PvdA) tot burgemeester van Rotterdam
- Benoemde in 1982 in afwijking van de voordracht mevrouw M.J. Daamen-van Houte (D66) tot burgemeester van Rijswijk (Z.H.). De benoeming werd in Rijswijk sterk bekritiseerd. Door de Commissaris der Koningin was ir. M. Hardon, wethouder van Den Haag, voorgedragen.
- Benoemde in april 1982 VVD-leider H. Wiegel tot Commissaris van de Koningin in Friesland
- Benoemde voor het eerst een CPN'er tot burgemeester: mevrouw Hanneke Jagersma in Beerta
- Stelde in 1982 de Staatscommissie relatie kiezers-beleidsvorming (Staatscommissie-Biesheuvel) in
- Diende in 1982 de Nota intensivering inspraak bij de (her)benoeming van burgemeesters en de benoeming van Commissarissen der Koningin in
- Bracht in 1994 de Nota Integratiebeleid etnische minderheden uit

als bewindspersoon (wetgeving)

- Loodste in 1982 de diverse voorstellen tot Grondwetsherziening (in tweede lezing) door het parlement. De Eerste Kamer verwierp wel het door hem in tweede lezing verdedigde Grondwetsvoorstel tot invoering van een minderheidsrecht op parlementaire enquête.
- Bracht in 1994 de Wet op de adel in het Staatsblad (Stb. 360), waarin het bestaande adelsrecht werd gecodificeerd; vererving van de adelstitel via de vrouwelijke lijn bleef onmogelijk
- Bracht in 1994 wetten tot herziening van het decoratiestelsel in het Staatsblad. Koninklijke onderscheidingen worden minder een automatisme en eremedailles worden vervangen door lidmaatschap van de Orde van Oranje-Nassau
- Bracht in 1994 met de ministers Hirsch Ballin en Ritzen (minister van W.V.C. ad interim) de Algemene wet gelijke behandeling in het Staatsblad. Met de wet wordt uitwerking gegeven aan artikel 1 van de Grondwet. Er komt een discriminatieverbod, uitgezonderd wanneer het gaat om een voorkeursbehandeling. Instellingen op godsdienstige, levensbeschouwelijke of politieke grondslag mogen wel overeenkomstig hun doelstellingen eisen stellen aan werknemers. Dit mag echter niet leiden tot onderscheid enkel op grond van ras, geslacht, seksuele geaardheid of burgerlijke staat. Een Commissie gelijke behandeling kan onderzoek instellen of gevallen voorleggen aan de rechter. Het wetsvoorstel was door de ministers Dales, Hirsch Ballin en d'Ancona door de Tweede Kamer geloodst.
- Bracht in 1994 samen met staatssecretaris De Graaff-Nauta de Kaderwet bestuur in verandering (Stb. 396) en een aanscherping van de Wet gemeenschappelijke regelingen tot stand. Hierdoor kregen gemeenten in stedelijke gebieden de mogelijkheid provincies-nieuwe-stijl op te richten.
- Bracht in 1994 de Wet financiële voorzieningen privatisering ABP (Wet FVP/ABP) in het Staatsblad (Stb.

302). Hiermee worden de financiële voorwaarden geschapen voor privatisering van het ABP.

- Loodste in 1994 herzieningen van de Grondwet (in eerste lezing) door het parlement, waarbij onder meer de dienstplicht werd opgeschort

als (in)formateur

- Werd op 10 juli 1981 tot informateur benoemd om tezamen met de heren Lubbers en De Koning de mogelijkheden te onderzoeken om, met inachtneming van het tijdens de informatie van de heren Lubbers en De Koning tot dusver vastgestelde, nog resterende problemen op te lossen. Na de aanvaarding door PvdA en D66 van Van Agt als premier spitste de formatie zich toe op de verdere portefeuilleverdeling, waarover uiteindelijk overeenstemming werd bereikt. De PvdA kreeg Sociale Zaken, waaraan Werkgelegenheid in de naam werd toegevoegd om de centrale rol van het ministerie op dat vlak te benadrukken. Deze post zou worden bezet door Den Uyl, die tevens vice-premier werd. Het CDA accepteerde uiteindelijk dat Onderwijs naar de PvdA ging, waarbij er wel twee CDA-staatssecretarissen zouden komen. D66 kreeg naast Economische Zaken en Verkeer het door haar ongewenste Defensie. Op 3 augustus concludeerden de informateurs dat de afspraken tussen de fractievoorzitters over het financieel-economische beleid en defensie (m.n. de kernbewapening) voldoende basis waren voor formatie van een kabinet-Van Agt.
- Kreeg op 4 augustus 1981 samen met J. Kremers (CDA) de opdracht op basis van het op 3 augustus door de drie informateurs (Van Thijn, De Koning en Lubbers) uitgebrachte eindverslag een kabinet vormen, dat mocht vertrouwen op een zo breed mogelijke steun in de volksvertegenwoordiging. Onderhandelingen tussen de fractievoorzitters van CDA, PvdA en D66 leidden tot overeenstemming over de personele bezetting. De Koning zou zijn partijgenoot Braks vervangen op Landbouw, terwijl C.P. van Dijk op Ontwikkelingssamenwerking kwam. Van Mierlo accepteerde Defensie. PvdA en D66 stemden in met het onderhandelingsresultaat over het financieel-economische beleid. De CDA-fractie deed dat op 17 augustus in meerderheid niet (twaalf leden stemmen vóór). Een deel van de fractieleden (zestien) stemde tegen, vanwege het dreigement van fractievoorzitter Van Agt om op te stappen. Hierop besloten de formateurs hun opdracht niet te aanvaarden.

wetenswaardigheden

algemeen

- Was in april 1971 in het alternatieve kabinet-Den Uyl/Van Mierlo/Aarden minister van Verkeer en Waterstaat
- Tijdens zijn burgemeesterschap trachtte Amsterdam tevergeefs de organisatie van de Olympische Spelen 1992 binnen te halen
- Werd een populair burgemeester van Amsterdam, o.a. door zijn optreden tijdens de vliegtuigramp in de Bijlmermeer (1993)
- Krachtig pleitbezorger van tolerantie en bestrijder van discriminatie in de hoofdstad
- Trad in 1994 af als minister nadat de Tweede Kamer een motie had aangenomen, waarin de Kamer de vormgeving van nieuwe interregionale researcheteams opdroeg aan een nieuw kabinet en minister Hirsch Ballin daarom om daadwerkelijk ontslag had gevraagd.

uit de privé-sfeer

- Zijn vader was textielgrossier
- Werd in maart 1943 samen met zijn moeder naar het doorgangskamp Westerbork gevoerd, maar door zijn vader bevrijd
- Zat daarna ondergedoken in Brunssum en op 18 verschillende onderduikadressen in Limburg en Overijssel
- Werd op het achttiende adres verraden en belandde in januari 1945 opnieuw in Westerbork
- Werd in april 1945 door de Canadezen bevrijd
- In de jaren zeventig was Hedy d'Ancona zijn levenspartner
- In 1983-1990 gehuwd met PvdA-Tweede-Kamerlid Eveline Herfkens

niet-aanvaarde politieke functies

- wethouder van Amsterdam, 1970 (na de benoeming van Roel de Wit tot burgemeester van Alkmaar; wilde zijn Kamerlidmaatschap niet verruilen voor het wethouderschap)

woonplaats

Amsterdam

ridderorden

- Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw, april 1979
- Commandeur in de Orde van Oranje-Nassau, 9 september 1982
- Grootofficier in de Orde van Oranje-Nassau, 8 oktober 1994

(overige) onderscheidingen en prijzen

gouden medaille stad Amsterdam

verenigingen, sociëteiten, genootschappen

- lid NVSH (Nederlandse Vereniging voor Seksuele Hervorming)
- lid Kring voor Wetenschap der Politiek
- lid vereniging Oud-Nereus
- lid Amsterdamse Universiteitsvereniging

hobby's

- roeien (wedstrijdroeier)
- basketball (was actief als speler)
- voetbal (supporter van Ajax)
- wielersport
- toneel

publicaties / bronnen

publicaties

- "Dagboek van een onderhandelaar. 25 mei - 11 november 1977" (1978)
- "De dorpelingen van Innocento" (1981) (misdaadroman samen met P. Brusse)
- "De PvdA geprovoceerd (1960-1970)", in: J. Bank en S. Temming, "Van brede visie tot smalle marge. Acht prominenten over de SDAP en de PvdA" (1981)
- "Democratie als hartstocht. Commentaren en pleidooien" (1991)
- "Retour Den Haag. Dagboek van een minister" (1994)
- "Nog één nacht slapen" (1995)
- "Stemmingen in Sarajewo. Dagboek van een waarnemer" (1997)
- "Politiek en bureaucratie: baas boven baas" (1997)
- "Ons kostelijkste cultuurbezit: over tolerantie, non-discriminatie en diversiteit" (1997)
- "De Sorry-democratie. Recente politieke affaires en de ministeriële verantwoordelijkheid" (met anderen (1998))
- "Het Verhaal" (1999)
- "Publieke zaken" (2001)
- "18 adressen" (2004)
- "BM. Een burgemeester over zijn ambtsperiode in de lastigste stad van ons land: persoonlijke herinneringen, anekdotes en overpeinziningen" (2003)
- "Judica/Judy" (2006)
- diverse artikelen in "Socialisme en Democratie"
- diverse artikelen in "Acta Politica"

literatuur / documentatie

- F. van der Molen, "Wie is Wie in de Tweede Kamer?" (1970)
- Daniela Hooghiemstra, "Van Thijn blijft 'een Hansje in bessenland'" in: NRC Handelsblad, 3 maart 1997

archivalia via site Nationaal Archief

[vindplaatsen en beschrijvingen](#) verzameld door het Nationaal Archief

familie / gezin

samenlevingsvorm

gehuwd (derde huwelijk) te Amsterdam, 3 april 1992

kinderen

2 dochters (uit eerste huwelijk)

beroep grootvader (vaderskant)

middenstander

beroep grootvader (moederskant)

middenstander

Gegevens hebben - zeker voor wat het recente verleden betreft - vooral betrekking op de periode waarin iemand politiek en bestuurlijk actief was. (Gemotiveerde) aanvullingen of correcties ontvangen wij graag. U kunt hiervoor de "reageer-knop" gebruiken.